Bruinvissen voor de Nederlandse kust, 2004-2005

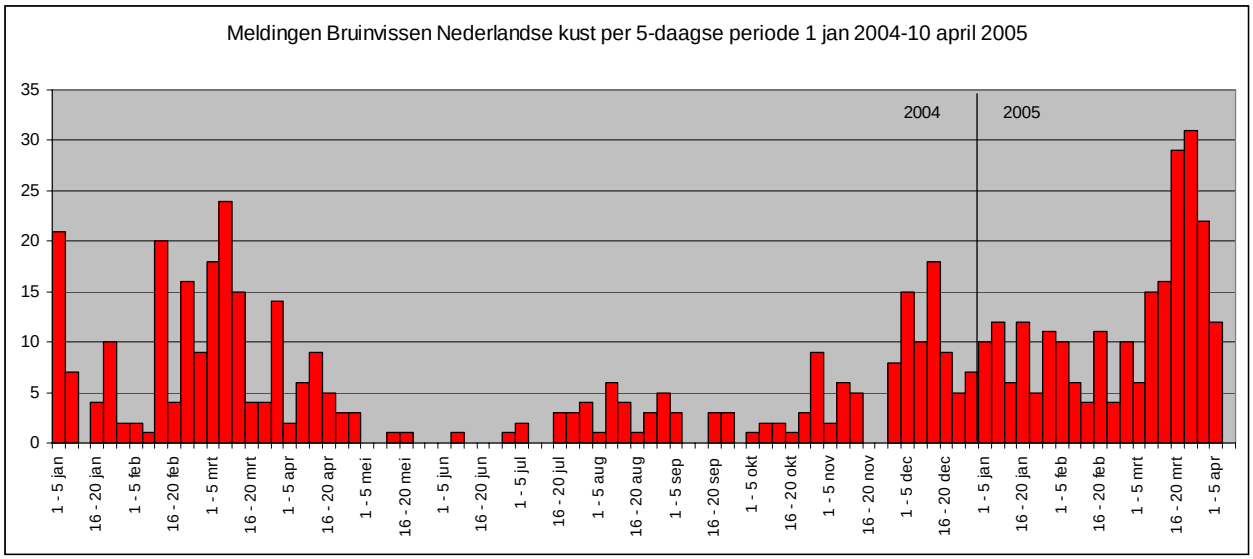

De bruinvis is terug in Nederland, daarover bestaat geen twijfel meer. Van 1 januari 2004 tot en met begin april 2005 ontving ik 582 meldingen van in totaal 2291 bruinvissen die vanaf de kust werden gezien. Zeetrektellers namen hiervan het leeuwendeel voor hun rekening met 384 meldingen (1709 dieren). In de figuur zijn de meldingen vanaf de kust per vijfdaagse periode samengevat en uit deze figuur kunnen we het talrijke voorkomen in de periode januari-april 2004 zien, gevolgd door een periode met slechts enkele gevallen, een kleine opleving eind juli en augustus en opnieuw in de maanden oktober en november. Vanaf december 2004 is het echter pas echt raak en tot aan begin april komen zo goed als dagelijks meldingen binnen. Veruit de meeste dieren worden nu langs de Zuid-Hollandse kust gezien (Scheveningen – Noordwijk), een gebied waar in deze maanden ook abnormaal grote aantallen zeevogels foerageren. Van de telpost Camperduin werden slechts incidenteel waarnemingen ontvangen, maar van de andere regelmatig bemande posten kon over een constante reeks gegevens worden beschikt. Het lijkt er echter op dat de belangrijkste concentraties zich inderdaad vooral ten zuiden van IJmuiden hebben opgehouden. Eind maart werd vervolgens een abrupte verplaatsing geregistreerd: de aantallen langs de Hollandse kust namen enorm af, in het Waddengebied zijn gedurende ruim een week ineens overal bruinvissen gezien en vervolgens ……. was het overal weer stil. Blijf melden, de website wordt nog steeds vrijwel dagelijks opgefrist en alleen dankzij de medewerking van jan en alleman kunnen we de terugkeer van deze kleine walvis goed documenteren! In *Lutra* wordt binnenkort een overzicht afgedrukt; geïnteresseerden kunnen een PDF of print bestellen.

Kees Camphuysen, Koninklijk Nederlandse Instituut voor Onderzoek der Zee en Nederlandse Zeevogelgroep *Marine Mammal Database*, postbus 59, 1790 AB Den Burg, Texel, camphuys@nioz.nl http://home.planet.nl/~camphuys/CetaceaSpr2005.html, of http://home.planet.nl/~camphuys/Cetacea.html

AANGESPOELD:

Het voedsel van roodkeelduikers, zeekoeten en alken voor de Noord-Hollandse kust in de winter van 2004/2005

De geweldige concentraties vogels en zeezoogdieren voor de Hollandse kust trokken natuurlijk ook de aandacht van de 'strandvonders' van het Nederlands Stookolieslachtoffer Onderzoek en onze hoop was gevestigd op een aantal kadavers dat voor inwendig onderzoek was verzameld. Indien er sprake was geweest van een ongekend rijk voedselaanbod en wanneer de geluiden uit visserskringen dat haring zo bijzonder talrijk was juist waren, dan zou er iets in de magen te vinden moeten zijn waarmee dit idee kon worden bevestigd. In totaal drie roodkeelduikers, een fuut, twaalf zeekoeten en zes alken kwamen op de snijtafels terecht. Vrijwel alle zeekoeten waren adult (92%; waarvan vier in overgangskleed en drie in zomerkleed) en met een gemiddelde conditie index van 2.17 op een schaal van 0-9 waren de vogels over het algemeen als sterk vermagerd te beschouwen (zie Camphuysen & Leopold 2005 voor de gevolgde methode). Dit gold in mindere mate voor een vogel die in een warnet was verdronken (conditie-index 6). De alken waren van uiteenlopende leeftijd: twee keer juveniel (snavel 0+0), twee keer onvolwassen (snavel W+0) en twee keer adult (snavel W+2), maar waren met een gemiddelde conditie van 2.4 eveneens vermagerd. Uitgerekend de enige alk met een wat betere conditie (index 6) was de enige onderzochte vogel die geen herkenbare voedselresten in de maag had. De duikers waren subadult of adult, de fuut adult. Twee alken waren van Texel afkomstig, de overige vogels kwamen van het Noord-Hollandse strand.

Liefst elf verschillende prooivissoorten werden gevonden, tien bij de zeekoet, zes bij de alk en drie bij de fuut. In de drie roodkeelduikers samen werd slechts een miniem restje van een zandspierinkje gevonden. Bij de zeekoeten en alken haalde geen van de prooivissen haalde een frequentie van voorkomen van meer dan 50% (Tabel 1)! Een zo divers dieet was niet conform de verwachting en de gegevens ondersteunen niet de indruk dat een bepaald supertalrijk prooidier de reden was voor de grote groepen foeragerende zeevogels voor onze kust. Twee soorten zandspieringen en twee soorten haringachtigen domineerden als prooi bij de zeekoet, maar daarnaast werd een verscheidenheid aan vissoorten gevonden: wijting *Merlangius*